

ปัญหาและโอกาสของการการสอนออนไลน์ ในช่วงภาวะวิกฤต COVID-19 กรณีศึกษา การสอนแบบบรรยาย วิชา IND143 ประวัติศิลปะการตกแต่งตะวันตก

ปิยะ ไล่หลักพาล¹

บทคัดย่อ

สถานการณ์ระบาดของ COVID-19 ในปี 2563 นี้ ทำให้การเรียนในทุกสถาบันการศึกษาต้องเปลี่ยนจากการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน (Face-to-face Learning) มาเป็นการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) ซึ่งในชั้นเรียนที่เป็นการเรียนแบบบรรยายผสมผสานกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) อย่างเช่น วิชา IND143 ประวัติศิลปะการตกแต่งตะวันตก ได้ปรับเปลี่ยนเทคนิคการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะการสอนออนไลน์ ที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ถึงแม้ว่าการสอนออนไลน์จะมีข้อดีในแง่ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคตามมาเช่นกัน ได้แก่ บรรยากาศของการสอนออนไลน์ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ และอุปสรรคในการสื่อสารเนื่องจากผู้สอนและผู้เรียนอยู่คนละสถานที่

ในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเป็นแบบออนไลน์ในครั้งนี้ ได้ปรับย้ายการบรรยายรวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้มาอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต และได้แก้ปัญหาบรรยากาศของการสอนออนไลน์ โดยการปรับวิธีการเรียนรู้จากแบบกลุ่มย่อยไปเป็นการเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน และเพิ่มบทบาทของผู้สอนในการควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนอุปสรรคในการสื่อสาร แก้ไขโดยการเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในชั้นเรียนออนไลน์ การตอบสนองต่อคำถามและข้อสงสัยของผู้เรียนอย่างทันท่วงที และการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย อย่างเช่น Facebook ในการอธิบายและให้คำแนะนำในการเรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

การพัฒนาการสอนออนไลน์ โดยการผสมผสานข้อดีของการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกันและการสอนแบบออนไลน์เข้าด้วยกัน (Blended Learning) รวมทั้งการพัฒนาให้เป็นการสอนออนไลน์แบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative e-Learning) จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนออนไลน์ให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การสอนออนไลน์, การสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน, การเรียนรู้แบบร่วมมือ, การบรรยาย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ ไล่หลักพาล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ABSTRACT

COVID-19's epidemic in 2020 has caused learning at all institutions to change from face-to-face learning into online learning. In the class that is a lecture based learning combined with cooperative learning such as IND143 History of Western Decorative Arts have modified teaching techniques and learning activities in accordance with the online learning characteristics that teachers and students are not in the same place. Although online learning has advantages in the sense that students can learn anywhere, anytime but there are some problems and obstacles such as the atmosphere of online learning is not conducive to cooperative learning and obstacles in communication because teachers and students are in different locations

In the method of teaching adaptation to be online has moved the lectures and learning activities to the internet. Online learning atmosphere problem in collaborative learning solved by adapted learning methods from small groups to the whole class and increased the role of the teacher in the control of learning activities. Communication barriers solved by increase the interaction between teachers and students in online classes, timely responded to students' questions and used social media such as Facebook to explain and give advice at full capacity

The development of online learning will be by combining the advantages of learning in which the teacher and students are in the classroom together, and online learning together (Blended Learning) as well as developing into Collaborative e-Learning will help increase the effectiveness of online learning.

KEYWORDS: online learning, face-to-face learning, cooperative learning, lecture

บทนำ

สถานการณ์ระบาดของ COVID-19 ในปี พ.ศ. 2563 นี้ ได้ส่งผลให้สถานศึกษาทุกระดับในประเทศไทยตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปิดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ณ สถานศึกษา และเปิดการสอนแบบทางไกล (Distance Learning) แทน มหาวิทยาลัยศรีปทุมได้ประกาศให้ทำการสอนแบบออนไลน์ แทนการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน ในห้องเรียนที่มหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม ถึง วันที่ 30 เมษายน 2563 ช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในช่วงกลางภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2562 จึงจำเป็นต้องดำเนินการเรียนการสอนทุกรายวิชาต่อไปจนจบภาคการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ของการเรียนเหมือนหรือใกล้เคียงกับการเรียนในช่วงเวลาปกติ รวมทั้งการสอนในวิชา IND143 ประวัติศิลปะ การตกแต่งตะวันตกด้วย

เนื่องจากการปรับเปลี่ยนเป็นการสอนแบบออนไลน์ ทั้งหมดเกิดขึ้นโดยกะทันหัน จึงทำให้ทั้งผู้สอน และผู้เรียนจำเป็นต้องปรับตัวเรียนรู้การสอนแบบออนไลน์โดยใช้ซอฟต์แวร์สำหรับการประชุมออนไลน์ อย่างเช่น ZOOM, Microsoft Teams, และ Google Meet เป็นต้น ควบคู่ไปกับการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย อย่างเช่น Facebook เป็นต้น ในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทดแทนการเข้าเรียนในห้องเรียน โดยที่ทั้งผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่ได้ได้อยู่ร่วมในสถานที่เดียวกันในระหว่างการเรียน รวมทั้งปรับเปลี่ยนเทคนิค การสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการสอนแบบออนไลน์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของการจัดการสอนแบบออนไลน์ใน รายวิชาที่มีวิธีการสอนแบบบรรยายผสมผสานกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ อย่างเช่น วิชา IND143 ประวัติ ศิลปะการตกแต่งตะวันตก การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและเทคนิคการสอนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การหา แนวทางการแก้ปัญหาในระยะยาว รวมทั้งการนำการแก้ปัญหาไปปรับใช้ในการพัฒนาการสอนออนไลน์ใน อนาคต

เนื้อหา

1. การสอนแบบออนไลน์ (Online Learning)

การสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) หรืออีเลิร์นนิง (e-Learning) เป็นการเรียนรู้ผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาและสื่อการสอนต่าง ๆ จะถูกส่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยใช้ web browser, LMS: Learning Management System เช่น MOOK และ Moodle เป็นต้น หรือระบบการประชุมออนไลน์ เช่น ZOOM, Microsoft Teams, และ Google Meet เป็นต้น โดยผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน สามารถ ติดต่อสื่อสารกันผ่านเครื่องมือสื่อสารอย่างเช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และ Text Chat ต่าง ๆ เช่น Line, Messenger เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ (พงษ์พัชรินทร์ พุทธิวัฒน์, 2560, หน้า 214)

รูปแบบของอีเลิร์นนิง มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ (1) แบบออนไลน์ทั้งระบบ (Fully Online) เป็น แบบที่นำชั้นเรียนแบบผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน เข้ามาอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต จึงเน้นการ เรียนรู้และสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous) (2) อีเลิร์นนิงที่ให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างอิสระตาม ความก้าวหน้าของผู้เรียนเอง (Self-Paced e-Learning) ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้ชุดสื่อการสอน โดยที่ ผู้เรียนสามารถเลือกบทเรียนได้ตามความสะดวกของตนเอง และสื่อสารกับผู้สอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต แบบ ไม่ประสานเวลา (Asynchronous) โดยใช้ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และ Text Chat (3) แบบใช้ผสมผสานกับ ห้องเรียน (Blended Learning) เป็นการผสมผสานการสอนแบบออนไลน์ กับการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียน อยู่ในห้องเรียนร่วมกันเข้าด้วยกัน และ (4) แบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative e-Learning) ใช้วิธีการ เรียนรู้ร่วมกันเข้ามาผสมผสานในการเรียน

ข้อดีของการสอนออนไลน์ ก็คือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (ธัญจิรา จิรนนทกาญจน์, 2559, หน้า 99) ผู้เรียนทุกคนไม่จำเป็นต้องเดินทางไปเรียนในสถานที่เดียวกันหรือแม้แต่ในเวลาเดียวกัน จึงช่วยเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนในช่วงเวลาปกติได้ รวมทั้งในสถานการณ์ระบาดของ COVID-19 นอกจากนั้น การเรียนและการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ยังเป็นการลดแรงกดดันที่มีต่อผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการสื่อสารโดยใช้ Text Chat แบบไม่ประสานเวลา จะทำให้ผู้เรียนมีเวลาในการคิดใคร่ครวญในการตอบคำถามมากขึ้น จึงช่วยเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน และลดบทบาทความเป็นศูนย์กลางของผู้สอนลง (มณฑิรา ดำรงมณี, 2556, หน้า 80)

ในขณะเดียวกันการสอนออนไลน์ จะมีอุปสรรคหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ อาจก่อให้เกิดความเครียดเนื่องจากการใช้เทคโนโลยี (Techno-stress) นอกจากนั้น ยังมีอุปสรรคในด้านของการสื่อสาร การที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่คนละที่ ไม่เห็นหน้ากัน และเชื่อมต่อกันด้วยคอมพิวเตอร์เท่านั้น ไม่สามารถใช้ภาษากาย สีหน้า และแวตมาช่วยในการสื่อสารได้ (มณฑิรา ดำรงมณี, 2556, หน้า 82) ดังนั้น การเรียนออนไลน์แบบออนไลน์ทั้งระบบและแบบที่ให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างอิสระตามความก้าวหน้าของผู้เรียนเอง จึงมีประสิทธิภาพกับการเรียนแบบให้ทางข้อมูลทางเดียวอย่างเช่นการบรรยาย แต่ไม่สามารถทดแทนการเรียนในแขนงวิชาที่ต้องใช้ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในวิชาชีพของผู้สอน อย่างเช่น การแพทย์ (ธัญจิรา จิรนนทกาญจน์, 2559, หน้า 98-99) รวมทั้งการออกแบบแขนงต่างๆ ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้การเรียนผ่านการฝึกการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องเรียนด้วยการลงมือทำ (Learning by doing)

จากปัญหาในเรื่องของการสื่อสารในการเรียนออนไลน์ ที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่คนละที่กัน ทำให้บทบาทของผู้สอนออนไลน์มีความสำคัญมาก มีอิทธิพลต่อความประทับใจและผิดหวังของผู้เรียน (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2561, หน้า 246) ซึ่งนอกจากผู้สอนออนไลน์จะต้องมีทักษะและความรู้ในศาสตร์การสอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของการสอนออนไลน์แล้ว ยังต้องมีทักษะดังต่อไปนี้ (1) ทักษะด้านเทคนิคและการใช้โปรแกรมที่ใช้สอน (2) ทักษะการสื่อสารออนไลน์ เพื่อใช้ในการสื่อสารกับผู้เรียน (4) ทักษะการให้คำสั่งที่ชัดเจน และวางกฎในการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (5) ทักษะในการควบคุมการเรียนการสอนโดยไม่แทรกแซงผู้เรียนมากเกินไป (มณฑิรา ดำรงมณี, 2556, หน้า 80-81) ซึ่งปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ ให้ความเห็นว่า ทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่สุดในการสอนแบบออนไลน์ (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2561, หน้า 246)

2. การสอนในชั้นเรียนปรกติก่อนภาวะวิกฤต COVID-19

วิชา IND143 ประวัติศิลปะตกแต่งตะวันตก เป็นวิชาพื้นฐานของหลักสูตรการออกแบบภายใน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เนื้อหาเป็นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา รูปแบบ และแนวคิดของงานออกแบบภายในในประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตก ตั้งแต่ยุคคลาสสิกถึงยุคสมัยใหม่ เป็นวิชาที่เน้นการเรียนใน

เชิงทฤษฎีและแนวคิด โดยในการเรียนการสอนนอกจากจะใช้วิธีการสอนด้วยการบรรยาย (Lecture) แล้วยังผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ผ่านการศึกษาค้นคว้าและกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งในและนอกชั้นเรียน เช่น การทำแบบฝึกหัด การระดมความคิด การศึกษาค้นคว้าและอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่มตามโจทย์การศึกษาที่ผู้สอนมอบหมายให้ เน้นการนำเสนอความเข้าใจในความรู้มากกว่าการท่องจำ โดยการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและนำเสนอความคิดรวบยอด รวมทั้งทักษะและความเห็นที่มีต่องานออกแบบภายในแต่ละยุคสมัย โดยการเรียนในส่วนนี้จะเป็นการสอนโดยอ้อม (Indirect Instruction) โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้สอนทำหน้าที่เหมือนไกด์ และสนับสนุนแหล่งข้อมูลให้กับผู้เรียน (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2561, หน้า 128-129)

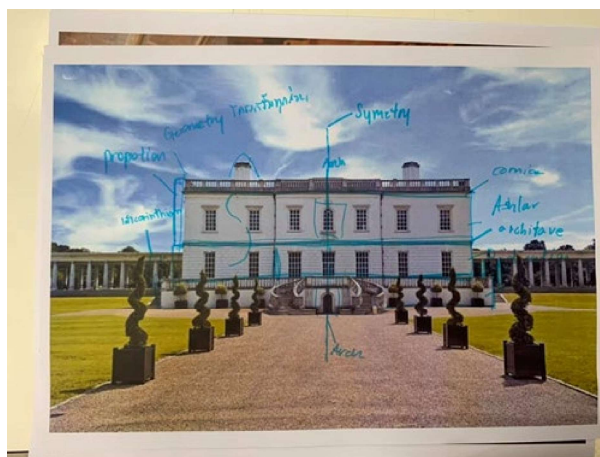
ตัวอย่างเช่น กิจกรรมในชั้นเรียน Assignment 2 Sign and Meaning in Interior Design (รูปที่ 1) และ Assignment 6 Renaissance Architecture (รูปที่ 2 และ 3) เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษารวมกลุ่มกันศึกษาค้นคว้าข้อมูล และรวมกลุ่มกันอภิปรายถกเถียง เกี่ยวกับแนวคิดในการออกแบบในประวัติศาสตร์ของสถาปัตยกรรมตะวันตก และวิธีการวิเคราะห์การออกแบบสถาปัตยกรรมตามทฤษฎีการออกแบบที่ใช้ในประวัติศาสตร์ หลังจากนั้นจึงนำเสนอข้อสรุป และความคิดรวบยอดที่ได้จากการศึกษา

รูปที่ 1 ใบงาน Assignment 2 Sign and Meaning in Interior Design

รูปที่ 2 ใบงาน Assignment 6 Renaissance Architecture

รูปที่ 3 บันทึกความคิดเห็นของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้

Assignment 6 Renaissance Architecture

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ ถูกออกแบบมาสำหรับการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน โดยที่ผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง ในขณะที่เดียวกันก็มีระบบอีเลิร์นนิ่ง ในลักษณะของอีเลิร์นนิ่งเพื่อเสริมการเรียนรู้ (Supplement) เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ภายในระบบอีเลิร์นนิ่งของวิชานี้ประกอบด้วยสื่อการสอน อย่างเช่น สไลด์การสอน วีดีโอคลิป การสอน และแบบทดสอบออนไลน์

3. การปรับเปลี่ยนการสอนจากชั้นเรียนปกติเป็นชั้นเรียนออนไลน์

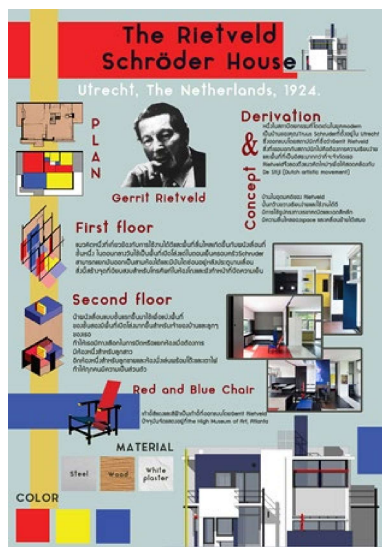
ในการปรับเปลี่ยนการสอนจากการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกันมาเป็นการสอนแบบออนไลน์ทั้งระบบ ในสถานการณ์ระบาด COVID-19 นั้นเป็นไปอย่างกะทันหัน มีเวลาเพียง 1 สัปดาห์ในการเตรียมตัวสำหรับการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และวางแผนการสอนใหม่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกลับมาใช้การสอนโดยการบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากกิจกรรมเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะต้องใช้ปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และผู้สอน ไม่สามารถทำได้ สะดวกผ่านระบบออนไลน์

การบรรยาย ทำโดยใช้โปรแกรมสำหรับการประชุมออนไลน์ ได้แก่ Zoom, Google Meet, และ Microsoft Teams เป็นต้น โดยผู้สอนและผู้เรียนทุกคนจะเข้าสู่ห้องเรียนออนไลน์พร้อมกันจากที่อยู่ของตนเอง ตามเวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอน ส่วนการติดต่อสื่อสาร แต่เดิมใช้ Facebook ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน นอกเวลาเรียน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการบริหารชั้นเรียนอยู่แล้ว เมื่อเปลี่ยนมาเป็นการสอนออนไลน์ จึงใช้วิธีการนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่องจนกลมกลืน

ปัญหาและอุปสรรคในการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์นี้ ได้แก่ บรรยากาศของการเรียนออนไลน์ไม่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เนื่องจากทั้งผู้สอนและผู้เรียนทุกคนต่างก็อยู่คนละสถานที่กัน และผู้เรียน

เกือบทั้งหมดมักไม่แสดงตนโดยการเปิดกล้อง Webcam ให้ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เห็นตัวผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนจึงรู้สึกว่าไม่ได้อยู่ท่ามกลางกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียนเหมือนในชั้นเรียนปรกติ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว (Aloneness Factor) ทำให้การสอนออนไลน์มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางตรงระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เป็นรายบุคคล แทนที่จะเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับกลุ่มผู้เรียน ส่งผลให้เกิดความกดดันต่อผู้เรียนหาก จะต้องตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนลดการมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบแสดงความคิดเห็นทั้งกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน แต่ในขณะเดียวกันผู้เรียนก็เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์แบบไม่ประสานเวลากับผู้สอน โดยใช้ Text Chat อย่างเช่น Facebook Messenger เมื่อประสบปัญหาในเรื่องของการทำแบบฝึกหัด การส่งงาน และการสอบ

การแก้ปัญหาบรรยากาศของการเรียนออนไลน์ ทำโดยการลดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน แบบเป็นกลุ่มย่อย แล้วหันไปใช้การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน โดยสร้างการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ของผู้เรียนผ่านการถาม-ตอบ และแสดงความคิดเห็นในประเด็นสำคัญหรือปัญหาในบทเรียน ผู้สอนทำหน้าที่ เป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียน และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้กล้าถกเถียงแสดงความคิดเห็น และให้ Positive Feedback กับทุกความเห็นของผู้เรียน เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้เรียน หลังจากนั้นจึงมอบหมายแบบฝึกหัดให้ ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและนำเสนอความคิดรวบยอดในกรณีศึกษาของงานออกแบบภายในในประวัติศาสตร์ ตามแนวคิดของเนื้อหาที่ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น (รูปที่ 4) ซึ่งการแก้ปัญหาด้วยการที่ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้นี้ เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ก็ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับ โอกาสในการฝึกการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ การพิพาท เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Controversy) และการต่อรองเชิงบูรณาการ (Integrative Negotiations) (Johnson และ Johnson, 2562, หน้า 308)

รูปที่ 4 ตัวอย่างผลงานการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอความคิดรวบยอด
ในกรณีศึกษาของงานออกแบบภายในในประวัติศาสตร์

ส่วนปัญหาการสื่อสารในการเรียนออนไลน์นั้น เกิดจากการที่ผู้เรียนเกือบทั้งหมดมักไม่แสดงตน โดยการเปิดกล้อง Webcam ให้ผู้สอนได้เห็นตัวผู้เรียน ทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ที่อยู่ของตนเองมีสภาพไม่เรียบร้อยน่าดู, ผู้เรียนไม่ได้แต่งกายหรือแต่งหน้าให้เรียบร้อยสวยงาม, หรือกำลังทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กันกับการเรียน เป็นต้น ผู้สอนจึงไม่สามารถสังเกตสีหน้า ท่าทาง และภาษากาย ตลอดจน ความตั้งใจ ความสงสัย และปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อการสอนได้

การแก้ปัญหาการสื่อสาร ทำโดยการเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยการสอบถามผู้เรียน เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ ในระหว่างที่สอน และยังเป็นการสร้างการรับรู้ตัวตนระหว่างผู้เรียนและผู้สอน พยายามตอบสนองต่อข้อสงสัยหรือข้อทักท้วงของผู้เรียนอย่างทันท่วงที และใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ได้แก่ Facebook ของวิชานี้ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยพยายามโพสต์ข่าวสารและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนให้มีความถี่มากขึ้น เพื่อคงความสนใจของผู้เรียนเอาไว้ รวมทั้งพยายามชี้แจงประเด็นข้อสงสัยต่างๆ อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการเรียนรู้ และเจตนาารมณ์ของหน่วยงาน รวมทั้งตอบคำถามและให้คำแนะนำผู้เรียนทาง Facebook และ Messenger อย่างทันท่วงที

4. ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาของการเรียนรู้แบบร่วมมือในการสอนออนไลน์ มีแนวทางการพัฒนาการสอนออนไลน์เพื่อแก้ปัญหาได้แก่

1) การพัฒนาการสอนออนไลน์แบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative e-learning) ซึ่งจะทำให้โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศของห้องเรียนออนไลน์ให้มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมทั้งการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในชั้นเรียน

2) การผสมผสานการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกับการสอนแบบออนไลน์ หรือ Blended Learning จะเป็นการนำข้อดีของการสอนทั้งสองแบบมาใช้ร่วมกัน เช่น ในการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน จะทำได้ง่ายตายและมีชีวิตชีวา จึงเหมาะที่จะเรียนแบบที่ใช้การสนทนา อภิปราย ได้เถียง และระดมความคิด, การใช้วิดีโอคลิปในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเรียนในเนื้อหาที่เป็นการสื่อสารทางเดียว และเพื่อทบทวนบทเรียน, การใช้โปรแกรมประชุมออนไลน์เพื่อการสอนเสริมหรือให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนร่วมกับการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย รวมทั้งการค้นคว้าและการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ในการเรียนรู้ร่วมกันนอกชั้นเรียน จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

การปรับเปลี่ยนการสอนในวิชาทฤษฎีอย่างเช่น วิชา IND143 ประวัติศิลปะการออกแบบภายใน จากการสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกัน มาเป็นการสอนแบบออนไลน์ ในสถานการณ์ ระบาด COVID-19 เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จากเดิมเป็นผสมผสานการสอนแบบบรรยาย เข้ากับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และมีระบบ อีเลิร์นนิ่งเพื่อเสริมการสอน มาเป็นการสอนแบบออนไลน์ทั้งระบบ ซึ่งมีข้อดีที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา จึงทำให้สามารถปรับให้มีการเรียนแบบมีระยะห่างทางสังคมได้

แต่ในขณะเดียวกัน บรรยากาศของการเรียนแบบออนไลน์ก็ไม่เอื้อต่อการเรียนแบบร่วมมือ เนื่องจาก การไม่แสดงตนของผู้เรียน ทำให้ลดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วม ชั้นเรียนในชั้นเรียนออนไลน์ แนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทำโดยการปรับกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้จาก กลุ่มย่อยเป็นกลุ่มของทั้งชั้นเรียน เพื่อลดความรู้สึกกดดันของผู้เรียน และเพิ่มบทบาทผู้สอนในการควบคุม กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้

ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาในระยะยาว ได้แก่ การพัฒนาการสอนออนไลน์แบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative e-Learning) ควบคู่ไปกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในชั้นเรียน และการผสมผสาน การสอนแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกันกับการสอนแบบออนไลน์ หรือ Blended Learning เพื่อใช้ข้อดีของการใช้สื่อการสอนออนไลน์ในการทดแทนการบรรยาย และใช้ข้อดีของการมีปฏิสัมพันธ์ใน ชั้นเรียนที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในห้องเรียนร่วมกันได้อย่างง่ายดายและมีชีวิตชีวา ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ

รายการอ้างอิง

- Devid W. Johnson, และ Roger T. Johnson. (2562). *การเรียนรู้แบบร่วมมือและการแก้ไขความขัดแย้ง: ทักษะที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21*. ใน James Bellanca, และ Ron Brandt (บ.ก.), *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21* (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, และ อธิป จิตตฤกษ์, ผู้แปล, หน้า 304-33). กรุงเทพฯ: บั๊คสเคป.
- กิตติพงษ์ พุ่มพวง, ฐาปณีย์ ธรรมเมธา, อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, และ ปานใจ ธารทัศน์วงศ์. (2563). การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งด้วยการเรียนรู้ร่วมกันผ่านสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการรู้ สาระสนเทศ สำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(1), 29-44. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2563 จาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/221881
- ธัญจิรา จิรนนท์ทากาญจน์. (2559). การใช้แบบเรียนออนไลน์ในการศึกษาแพทยศาสตร์. *เวชบัณฑิตศิริราช*, 9(2), 98-106. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2563 จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/simedbull/article/view/81449>

- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2561). สมรรถนะและบทบาทผู้สอนออนไลน์: การแสดงตนและสนับสนุนผู้เรียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(2), 244-2 . เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2563 จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/137155>
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์. (2560). *ทักษะและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2561). *หลักคิดการจัดการหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิรา ดำรงมณี. (2556). การสอนออนไลน์ จากกระบวนการและกลยุทธ์ สู่อุปสรรคและแนวทางแก้ไข: กรณีศึกษาจากโครงการความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง 2012 ONLINE TEACHING FROM PROCEDURES AND STRATEGIES TO OBSTACLES AND SOLUTIONS: A CASE OF THE LOWER MEKONG INITIATIVE PROJECT 2012. *ภาษาปริทัศน์* (28), 76-88. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2563 จาก http://www.culi.chula.ac.th/publicationsonline/current_issue_p2.php?journal_id=45.